

Adrian G. Romila

Acasă, departe

roman

POLIROM
2023

Cuprins

I. Patria (1835)	5
II. Peninsula (2019)	207
III. Exilul (11-14)	405
IV. Epilog	455
<i>Traducerea citatelor</i>	463

— Au plecat cu o zi în față, sau cu două, cred că ne știau direcția, ne-au așteptat undeva, la adăpost, în vreun golf, pe-aici, să ne vadă... Cum au zărit în lunetă silueta *Maritei*, au ridicat ancora, au întins pânzele și... iată-i!

— I-aș fi văzut trecând pe lângă noi la Sulina, dacă ar fi plecat înainte, domnule Bresco! zise secundul. Mai degrabă au plecat după noi, dar ne-au luat-o înainte, mult înainte, ne-au întrecut, apoi au făcut o voltă după Varna și au pornit îndărăt când ne-au văzut. Noi am și fost ținuți în loc și dați înapoi de furtună, de troțele alea...

— Că am și stat noi la Sulina să păzim corăbiile care treceau pe lângă noi spre mare, ce să zic! Au trecut multe, cine dracu' s-a mai uitat la ele să vadă care și ce e? Treceau și înainte, și înapoi... Și de furtuna aceea au avut parte și ei... îi răspunse Bresco îndoit.

— Avem vreo șansă să scăpăm nevătămați acum, când sunt așa de aproape? zise Spiros brusc, foarte serios, după ce-și coborî luneta de la ochi. Am văzut că au tunuri, uitați-vă!, au scos două tunuri pe punte, le pregătesc! Au săbii, puști, le au deja în mâini, nu prea vin cu pace spre noi... Noi n-avem nimic, suntem cu mâinile goale, bieții de noi...

— Suntem negustori, nu soldați! mormăi Bresco.

— Fraților, n-ar fi mai înțelept oare să oprim, să ne supunem? continuă Spiros. Poate nu ne fac nimic dacă vor vedea că... Vorbesc eu cu grecul pe limba lui, am fost eteriști amândoi...

— Două tunuri de nouă livre, domnilor, doar două, le văd gurile scoase pe deasupra copastiei, la prova, în ambele borduri! mormăi cunoscător Adrian Romila, ținându-și încă prin lunetă puntea lui Bilibas. Destul ca să ne facă praf bordajul și velatura mai de aproape, orice ar băga pe țeavă, șrapnele sau ghiulele obișnuite...

Miran se smulse deodată și alergă spre pupa, bocănind din bocanci pe scânduri și răcnind din toți răunchii. Îl

văzură dispărând pe gura tambuchiului dunetei, marinarii se feriră speriați din calea lui, apoi se mai feriră o dată când ieși iarăși cu două săbii în mâini, cea a lui Adrian Romila și cea a lui Spiros Nevridis. O scoase din teacă pe prima, luciul ei sclipi în lumina dimineții, veni aproape, aruncă teaca jos și-i puse vârful ascuțit în piept grecului, privindu-l cu ochii aprinși.

— Suntem cu mâinile goale fiindcă tu ne-ai lăsat așa, ticălosule! Ne-ai luat pistoalele, ne-ai tăiat troțele și ne-ai lăsat în mijlocul mării fără apărare! Și cine știe ce-ai mai fi făcut, dacă nu te dibuiam eu! Te străpung acuma și te dau la pești, diavole! Aaaaah!

— Mirane, strigă înspăimântat Adrian Romila, lasă sabia jos!

— Domnule Lipa... încercă să intervină și Bresco.

— Conașule, domnule căpitan! roti albanezul privirea, ca să-i cuprindă și pe cei din echipaj, care se adunaseră la prova, cu mic, cu mare, afară de timonier, care încerca să vadă și să audă ce se petrecea în față, ținând în același timp direcția. Vasile, oameni buni! Aaaaah! Să știe toată lumea ce-i aici! Am bănuț de la-nceput! Grecul ăsta a făcut înțelegere cu Bilibas cât am stat la Sulina! De-aia a dispărut dintre noi atâtea zile acolo, de nu l-am mai văzut! A făcut înțelegere să pună mâna pe brigantina noastră când om ieși în larg, să nu-l știe nimeni! O grămadă de bani scoate din hașișul nostru în arhipelag și-n Stambul, dacă-l vinde, se face bogat cât ai clipi! Mai avem grâul, vinul, postavurile... Bașca besactelele, tabacherele de argint și hârțile noastre, dacă le vinde iscoadelor turcești sau rusești din porturi! Ba și pe corabia noastră poate să scoată bani, dacă va vrea s-o lase întreagă, să n-o scufunde cu tunurile! Asta cred eu c-a plănuț ticălosul ăsta în zilele din urmă! Aaaaaah!

Albanezul făcuse spume la gură, ochii-i erau roșii de furie, dar tirada sa îi lăsa încremeniți și cu gurile căscate

pe cei de pe *Marîta*. Spiros Nevridis, cu mâinile în lături, rămăsese sprijinit cu spatele de copastie, țintuit de vârful spadei care-i găurise puțin cămașa și-i făcuse o pată roșiatică chiar în mijlocul pieptului, între coaste. Rânjea obraznic, privind când la adversarul său, când la oamenii din față.

— Tu ne-ai băgat în asta, tu i-ai adus pe ăștia aici, spurcăciune! Și-acuma vrei să ne predăm tâlharului ăluia vopsit, continuă Miran azvârlind în jur stropi de scuipat, care-o să ne facă robi îndată ce-o să oprim de bunăvoie, de frica tunurilor lui! Și Crihala e părtaș la toate astea, Crihala, Costache Crihala, aga domnească, care s-a ținut după noi ca un câine de vânătoare de când ne-a-ntâlnit la Giurgiu, de când am plecat din București, de când am plecat din Sulina... Aaaaaah! Cum de nu l-am văzut, unde s-a pitit șobolanul, cum s-a furișat? Crihala a umblat după noi peste tot și s-a înhăitat cu Bilibas și cu ticălosul de Spiros ca să ne facă felul și să ne prade! Aaaaaah!

Prima salvă de tun a goeletei lui Bilibas puse capăt rechizitoriului atât de convingător al albanezului, ghiuleaua șuieră pe deasupra capetelor lor și căzu undeva departe, în spatele pupei, stârnind o jerbă de stropi și de spumă. Distanța între corăbii se micșorase simțitor, cei de pe goeletă trăseseră exact când fuseseră siguri că bătaia tunului îi va nimeri. Nu se risipise fumul ei, când o lumină fulgeră în prova goeletei și a doua ghiulea veni șuierând, de data asta nimerind barca cu o bubuitură cumplită și făcând-o fărâme. Oamenii se speriară și se adăpostiră care pe unde nimeri, pe punte, așchiile de lemn și de fier se împrăștiară ucigașe peste tot, mușcând din carne, din pânze, din parâme și din catarge. Atins de o schijă, clopotul sună o clipită scurt, ca și cum s-ar fi mirat și el de cumplita întâmplare. Ghemuit sub cavilele trinchetului, ca toți ceilalți, Bresco ordonă cârmaciului cu glas mare schimbarea direcției spre nord, înapoi, cârmaciul răsuci cu o

singură mână timona ca pe-o morișcă, de mai multe ori, câțiva alergară la scote, la mure și la fungi și urcară iute în arboradă, să manevreze terțarolele, palancurile și scripeții. O ceață alburie se lăsase la orizont, înapoia brigantinei, venea dinspre nord-vest, de pe coastele bulgare, căpitanul voia să fugă la adăpostul ei cât putea de repede, furând vântul dinspre sud. Brigantina se aplecă pe babord și se răsuci într-o voltă strânsă, descriind pe apă un siaj de spumă înspre direcția de unde venise, cu randa și vergile brațate la maximum. Odată ce întoarse grațioasă pupa spre goeleta lui Bilibas, făcând să se răstoarne pe scânduri tot ce nu era amarat la bord, oameni, lăzi, butoaie, cuști, *Marița* se așternu la goană înclinată pe-o parte, cu toate pânzele umflate, ca să scape în vălătucii binecuvântați de dinaintea ei. Vânătorul ei apucase să-și încarce din nou țevile, mai slobozi o salvă, o auziră înspăimântați cum vine șuierând, trecu peste capetele lor prin trincă și primul foc, găurindu-le, ciupi bastonul bompresului și dispăru în valuri, cu un pleoscăit sec. Următoarea lovi din plin, la tribord, carena expusă, se auzi bufnitura, pârâiturile lemnului plesnit de ghiulea și răcnetele oamenilor loviți de așchiile sfărâmăturilor și de cordajul tăiat. Bilibas nu glumea deloc, venea tare din spate și-și exersa cu pricepere artileria de bord. Cei de pe brigantina valahă trebuiau să se îndepărteze cât mai mult și cât mai repede din raza tunurilor și a lunetelor.

Pe puntea înclinată, Bresco, Adrian Romila, șeful de echipaj și alți câțiva marinari făcuseră un cerc în jurul lui Miran Lipa, care-i ținea încă sabia în piept lui Spiros, privindu-l cu ochii străbătuți de vinișoare roșii. Acesta se-ntoarse către secund și căpitan, ca și cum albanezul nici nu s-ar fi aflat în fața lui, și le vorbi rar, scuturându-și vârful mustăților în strâmbătura buzelor, cu dinții de cal dezveliți într-un fel de scrâșnire.

— Căpitane, domnule Romila, încă o dată vă spun! Putem scăpa de asta! Coborâți steagul, strângeți din pânze,

dați semn că vreți să opriți! Vorbesc eu cu Bilibas să vă lase-n viață, vă lasă și corabia dacă...

Miran n-așteaptă să termine, îl pocni cu pumnul liber peste față, apropiindu-se puțin și ținându-i încă sabia franceză în piept. Se aplecă deodată, luă cealaltă sabie, o smulse din teacă printr-o mișcare scurtă și i-o întinse grecului:

— Să nu zici că nu-s bărbat adevărat, ticălosule! Ia-ți sabia și bate-te cu mine, acuma bate-te! Îți dau ieșirea asta, nu c-ar merita-o unul ca tine! Dacă mă ucizi, îți făgăduiesc că oamenii ăștia te vor lăsa să plutești viu înspre corabia lui Bilibas! Cu noi, soarta va voi ce va voi, nu știm, dar tu vei ajunge în viață la ticăloșii tăi dacă mă răpui! Jur, grece! Dacă te răpun eu, te trimit direct în iad, după ce te-or mânca peștii Euxinului! Unul din noi trebuie să moară azi, Spiros Nevridis! Nu poți alege altceva, nu se poate altcumva!

După ce se șterse cu mâneca de sângele țâșnit prin crăpătura buzelor, Spiros întinse încet mâna dreaptă spre mânerul spadei sale ungurești, Miran i-o ținea de lamă și-l înghiontea cu vârful celeilalte în pânza cămășii, la piept, înroșită de zgârietura cam adâncă.

— Hai, ia-o, grece! Apuc-o și dă-i drumul, să te vedem! Numai noi doi!

Spiros prinse sabia bine în pumn, Miran se retrase în spate, fără să coboare din aer lama armei sale. Întoarse capul spre secund apoi și-i strigă:

— Dacă mă răpune, conașule, să mă arunci în mare cu rugăciune creștinească! Are căpitanul ceaslov de-al nostru în careu, l-am văzut! Averi n-am de lăsat și nici cui! Bocceaua mea să i-o duci lui don Giorgio, la București! Va ști el ce să facă. Și... Domnul cu voi, cu toți, că nu știu cum o să scăpați din asta! La Stambul oricum nu mai ajungeți dacă vă prind tâlharii din urma noastră!

Adunați cu toții la prova, oamenii se dădură în lături, într-un fel de cerc împrejurul celor doi, în timp ce tunurile

de pe goeleta lui Bilibas încă trăgeau repetat, ghiulele treceau când pe deasupra lor, când într-o parte și-n alta, lovind apa fără să-i mai atingă. *Marița* ieșise din raza lor de bătaie și măsura distanța văzând cu ochii, cu toate pânzele umflate până să pârâie. Căpitanul privea îngrijorat prin ochean în urmă, spre urmăritori, dar și-l lua de la ochi des, ca să vadă puntea corabiei sale. Din când în când mai dădea câte un ordin scurt pentru vele și direcție, bucuros că luase viteză, că tâlharii rămâneau tot mai în urmă și că se apropia de norul des de ceață unde urma să dispară. I-ar fi prins bine acuma rândunicile date jos în șantier, la Brăila, ar fi fost mult mai în avantaj la manevre și prins vântul, dar era bine și așa, corabia hatmanului Vilara se dovedea strașnică, chiar dacă avea magazia încărcată. Îi poruncise lui Vasile să vadă ce stricăciuni provocaseră salvele în arboradă și în carenă și să-i raporteze imediat. Grecul și albanezul luaseră pozițiile de duel, Spiros își depărtase picioarele și-și ținea stânga în jos, încordată și depărtată de corp, Miran și-o pusese în șold și-și dusesse piciorul stâng în spate și pe cel drept în față, puțin îndoit. Săbiile stăteau îndreptate una împotriva celeilalte, cu lamele lucind în soarele dimineții, adversarii se priveau în ochi cu ură și-și frământau mustățile între dinți. Miran răcni deodată înspre secund:

— Conașule, zi-ne ca la duel când să-ncepem! Să fie ca la carte!

Adrian Romila stătu câteva clipe să se dezmeticească, apoi începu să strige ca la cursurile de scrimă din Brest:

— *En garde! Êtes-vous prêts?*

Grecul și albanezul se înțepeniră mai bine cu cizmele în scândurile punții, scăpărând scânteii din ochi, cu pumnii strânși pe mânerle fierbinți ale săbiilor, fără să se uite în nicio parte, ca și cum n-ar fi fost în mijlocul mării, pe-o corabie, ci pe pământ, undeva, departe, într-o grădină din București, înconjurați de publicul curios să vadă cine va câștiga confruntarea.